

STUDIJŲ MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra/Institutas
	5	VU	Filosofijos fakultetas	Ugdymo mokslų institutas
		VU	Šiaulių akademija	Edukologijos institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Švietimo darniam vystymuisi iššūkiai Antropocene

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Challenges of education for sustainable development in Anthropocene

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Programos tikslas supažindinti su darnaus vystymosi švietimu (toliau DVŠ), jo pagrindiniais principais, pamatinėmis vertybėmis antropoceno epochoje ir įgalinti studentus, integruojant įvairius ekonominius, socialinius ir aplinkos stebėsenos rezultatus bei inovatyvius metodus tvariam skirtingų lygio (mikro, mezo, macro) švietimo procesų valdymui. Studijos prisidėtų prie visuomenės darnaus vystymosi antropocene – asmeniškai ir bendruomenėje, vietos ir globaliu mastu („mokyti“, „veikti“, „būti“, „gyventi ir dirbti drauge“), intuityviai bei formalizuotai kuriant / įgyvendinant darnaus vystymosi edukacines strategijas subjekto (mokytojo / mokinio) ir objektų (mokyklos / universiteto / NVO) atsakomybių bei jų intra-aktyvių tinklų kontekste.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the program is to introduce sustainable development education (ESD), its basic principles, core values in the anthropocene and to enable students to integrate various economic, social and environmental monitoring results and innovative methods for sustainable management of different levels (micro, meso, macro) educational processes. Studies would contribute to the sustainable development of society in the anthropocene - personally and in the community, locally and globally (“learning”, “acting”, “being”, “living and working together”), intuitively and formally creating / implementing sustainable development educational strategies of the subject (teacher / pupil) and objects (school / university / NGO) responsibilities as well as their intra-active connections.

Dalyko tikslas

Įgyti doktorantams kompetencijų:

- Studentai gebės žodžiu ir raštu argumentuotai pagrįsti su globalaus pasaulio realijomis susijusį darnaus vystymosi švietimą antropocene, supras jo prielaidas bei problematiką švietime ir potencialias tvarumo valdymo galimybes.
- Gebės atpažinti agentiškos materijos intraakcijas įtraukiant vienas kito aspektus į dinaminį santykį; atpažinti ir įvardinti žmonių, ne-žmonių bei daugiau- nei-žmonių (more-than-human) produkuojamas realybes, žinojimus ir raštingumus bei atskirti juos nuo žmogiškų socialinių santykių; originaliai, pasitelkiant savo ir kitų jau įvardintą ar užfiksuotą žinojimą (faktus, rodiklius) bei patirtį, sukonstruoti vieningą visumą ir pateikti visuomenei (auditorijai) suprantama komunikacine išraiška.
- Modeliuos ugdymo procesą darniam vystymuisi atliepti, taikydami įvairias mokymo ir mokymosi strategijas, analizuodami, palygindami, susistemindami darnaus vystymosi kriterijus / rodiklius (ekonominius, socialinius, aplinkos bei institucinius), galimą jų poveikį švietimo tvarumui įvairiuose lygmenyse.

Dalyko turinys: temos ir studijų metodai

1. Darnaus vystymosi samprata, istorinė raida ir paradigmos.
2. Darnaus vystymosi dimensijos: ekonominė, socialinė, aplinkos ir institucinė, jų retrospektyva ir perspektyva.
3. “Augimo” fenomenas – jo pasekmių dabartis ir potenciali prognozė darnaus vystymosi dimensijų kontekste, sąsaja su siekiama vs realia pasauline ir nacionaline švietimo pažanga.
4. Darnaus vystymosi integruotas pažinimas per vertinimą: makro, mezo ir mikro kriterijai, rodikliai (ekonominiai, socialiniai, aplinkos, instituciniai) ir jų sisteminiuose modeliai, duomenų ataskaitos.
5. Asmeninės, korporatyvinės ir institucinės atsakomybės, kaip darnaus vystymosi ekonominio, aplinkos, socialinio ir institucinio dėmens, konstravimas įvairių švietimo procesų, lygmenų strategijose ir jų įgyvendinime siekiant švietimo pažangos.
6. Antropoceno teorija. Antropoceno laikmetis, rūšies planetoje problema, žmogiškumo samprata, nomadiškumas, rizomatiškumas, tapsmas kitu.
7. Antropocenas švietime. Naujieji švietimo fenomenai: *Curriculum* decentralizavimas, tinklai ir asambliažai. Nesuvaldomas/išmuštas iš vėžių (bewildering) švietimas, pasyvus aktyvumas. Savivoka ir jos ugdymas.

- (Ne)lyderystė. Paklydimas humanizmo kartografijoje.
8. Antropocenas ir menas švietime. Meniniai gamtos projektai/ tyrimai švietime. Švietimas kaip menas.
  9. Antropoceno vizualizavimas ir švietimas. Vizualumas ir jaunimo klimato kaitos aktyvizmas.
  10. Antropocenas, švietimas ir etika.
  11. Antropocenas ir jo sinonimai (Kapitalocenas, Kthulucenas, Plastikocenas, Plantaciocenas): rezonansai švietime.
  12. Kontr-anthropocenas - kovos su antropocenu naratyvai (techno-optimizmas; žaliasis-kapitalizmas).
  13. Minkštas vs kritiškas vs "kitoks" darnaus vystymosi švietimas
  14. Atsiskaitomųjų darbų (modeliai, scenarijai) parengimas

Studijų metodai: Refleksija, grupinė diskusija, debatai, pasisakymai seminaruose, švietimo ateities scenarijų analizė ir jų individualus modeliavimas

Studijų pasiekimų vertinimas

Studijų pasiekimų vertinimą sudaro:

- Darnaus švietimo modelis / švietimo darniam vystymuisi modelis pasirinktu lygmeniui ir jo (makro / mezo / mikro) pristatymas (30 proc.);
- Debatai ir refleksijos (30 proc.)
- Švietimo scenarijų kūrimas (40 proc.).

Pagrindinė literatūra

1	Snaza, N., Appelbaum, P., Bayne, S., Carlson, D., Morris, M., Rotas, N., & Weaver, J. A. 2014. Toward a posthuman education. <i>Journal of Curriculum Theorizing</i> , 30(2), 39. https://journal.jctonline.org/index.php/jct/article/view/501
2	Jason W. Moore. 2017. The Capitalocene, Part I: on the nature and origins of our ecological crisis. <i>The Journal of Peasant Studies</i> . Volume 44, 2017 - Issue 3. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03066150.2016.1235036
3	Andreotti, V. D. O. 2015. Global citizenship education otherwise: pedagogical and theoretical insights. <i>Decolonizing global citizenship education</i> (pp. 221-229). Brill Sense. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-6300-277-6_18
4	Bacevičiūtė D. 2019. Geologinis laikas ir globali erdvė kaip antropoceno etikos (ne)galimybės sąlyga. <i>Athena</i> , 2019, Nr. 14, p. 135 - 148. https://www.athena.lt/files/pdf/14/Athene_C_201.pdf
5	Dareškevičiūtė V. 2019. Antropoceno estetika: tarp anestezijos ir <i>aesthesis</i> . <i>ATHENA</i> , 2019, Nr. 14 https://athena.lt/files/pdf/14/Athene_C_199.pdf
6	Duoblienė L. 2018. Pohumanistinis ugdymas: dekoduoti. <i>Vilniaus universiteto leidykla</i> .
7	Gutauskas M. 2019. Šiuokšlių fenomenologija antropoceno epochoje. <i>Athena</i> , 2019, Nr. 14, p.40 - 62. https://www.athena.lt/files/pdf/14/Athene_C_196.pdf
8	Laird, S. 2017. Learning to Live in the Anthropocene: Our Children and Ourselves. <i>Studies in Philosophy and Education</i> 36(2) doi:10.1007/s11217-017-9571-6.
9	O'Brien, K., Selboe, E., Hayward B. M. 2018. Exploring youth activism on climate change: dutiful, disruptive, and dangerous dissent. <i>Ecology and Society</i> 23(3):42. https://doi.org/10.5751/ES-10287-230342
10	Konferencijos straipsnių rinkinys. 2019. Darnus vystymasis: teorija ir praktika: konferencijos medžiaga https://www.laei.lt/?mt=konferencijos&straipsnis=1511&metai=2019
11	Fahnestock L. 2015. The use of concepts related to sustainable development in political and strategic documents http://ri.diva-portal.org/smash/get/diva2:1074638/FULLTEXT01.pdf
12	Maria Hofman-Bergholm. 2018. Changes in Thoughts and Actions as Requirements for a Sustainable Future: A Review of Recent Research on the Finnish Educational System and Sustainable Development. <i>Journal of Teacher Education for Sustainability</i> , vol. 20, no. 2, pp. 19-30, http://www.ise-lv.eu/publications.php?&pub=3
13	Pivorienė J. 2014. Darnios plėtros socialinė dimensija ir globalus švietimas. <i>Social Innovation for Social Industry Development</i> . T. 3, Nr. 39, p. 39-47 / Vol. 3, No. 39, pp. 39-47, http://socialinisugdymas.leu.lt/index.php/socialinisugdymas/article/view/110/105

Papildoma literatūra

1	Morton T. 2017. <i>Being Ecological</i> . MA, Cambridge: MIT Press
2	Morton T. 2019. <i>Humankind. Solidarity with Nonhuman People</i> . NY, Verso
3	Mirzoeff, J. 2011. Visualising the Anthropocene. <i>Public Culture</i> (2014) 26 (2 (73)): 213-232. doi:10.1215/08992363-2392039
4	Jagodzinski J. (ed.) 2019. <i>Interrogating Anthropocene: ecology, aesthetic, pedagogy and the future in question</i> . University of Alberta: Palgrave, macmillan.
5	Žukauskaitė A. 2016. <i>Nuo biopolitikos iki biofilosofijos</i> . Vilnius, Kitos knygos
6	Braidotti, R., & Hlavajova, M. (Eds.). 2018. <i>Capitalocene and Chthulucene</i> ; in <i>Posthuman Glossary</i> Bloomsbury Publishing.
7	European Environment Agency. 2020. <i>SOER 2020/Europe's policies and sustainability goals</i> https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020/chapter-02_soer2020-europe-s-policies/view
8	European commission. 2016. <i>Financing global sustainable development</i> . https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ba419df9-4e3e-11e6-89bd-01aa75ed71a1/language-en

9	Eriksson E. 2017. Women's empowerment and its links to sustainable development https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f018be99-eb81-11e5-8a81-01aa75ed71a1/language-en
10	Voituriez, Trancrède; Raess, Damian; Schmiege, Evita. 2018. The future of sustainable development chapters in EU free trade agreements. https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bbe8c273-af83-11e8-99ee-01aa75ed71a1/language-en
11	Ephraim Nkonya, Alisher Mirzabaev, Joachim von Braun. 2016. Economics of Land Degradation and Improvement – A Global Assessment for Sustainable Development https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-19168-3.pdf
12	Haraway D. J. 2019. Čiuopiantis mąstymas: Antropocenas, Kapitalocenas, Kthulucenas* ATHENA, 2019, Nr. 14 https://athena.lt/files/pdf/14/Athene_C_199.pdf
13	Duoblienė, L., Vaitekaitis, J. (2021) Posthumanist Approach to Human/Child-Centered Education. <i>Journal of Future studies</i> . https://ojs.jfsdigital.org/index.php/jfs/authorDashboard/submission/89

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Lilija Duoblienė	VU (UMI)	prof. dr.	lilija.duobliene@fsf.vu.lt
2	Renata Bilbokaitė	VU (ŠA)	prof. dr.	renata.bilbokaite@sa.vu.lt

Patvirtinta Edukologijos mokslo doktorantūros komiteto 2022 m. 09 mėn. 16 d. nutarimu Nr. 15600-KT-306